

DİJİTAL FİLM PLATFORMLARINA KATEGORİK BİR YAKLAŞIM: FİLM FESTİVALLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ ÜZERİNDEN MUBİ DİJİTAL FİLM PLATFORMUNUN İNCELENMESİ

A CATEGORICAL APPROACH TO DIGITAL FILM PLATFORMS: AN ANALYSIS OF THE MUBI DIGITAL FILM PLATFORM ON THE GENERAL CHARACTERISTICS OF FILM FESTIVALS

Tuncay TÜRKYILMAZ*

ÖZ: İnternet ağının yayılması ve bulut teknolojisinin ortaya çıkmasıyla birlikte insanların sinema seyir anlayışında köklü değişimler meydana gelmiştir. Büyük verilerin depolanması, metin ve ses temelli verilerin yanı sıra aynı anda görsel birçok veriye ulaşabilme, görüntüyü yüksek çözünürlüklü bir şekilde seyredebilme gibi imkânlar sinema dünyasının dijital dünyaya hızlı bir şekilde uyum sağlaması için yeterli olmuştur. Covid 19 salgını döneminde insanların evde kalmasıyla birlikte film seyredebilecek dijital platform sayısında hızlı bir artış gözlenmiştir. Türkiye'de bu dönemde ismini duyuran dijital film platformlarından biri de 2007 yılında kurulmuş olan ve birçok ülkede üyesi bulunan MUBİ dijital platformudur. Ana akım sinema filmlerine yer veren dijital film platformlarından farklı olarak MUBİ, sanatsal ağırlıklı filmler gösteren film festivallerindeki içerik ve işleyişi kapsayan genel özelliklere sahiptir. Bu çalışmada, ağırlıklı sanatsal sinema filmlerini içerik olarak barındıran MUBİ platformunun genel özellikleri üzerinden yüz yüze film festivalleriyle ilişkisi ele alınmıştır. Sinemanın dijitalleşme çağına uyum sağlamaya çalıştığı bu dönüşüm sürecinde MUBİ'nin nasıl bir biçim aldığı, bu biçim, içerik ve işleyişle nasıl bir kitleyi hedeflediği, toplumsal konulara duyarlı ve eleştirel film anlayışını benimseyen sinema filmleri aracılığıyla kendi hedef kitleyle nasıl bir bağ kurduğu, yüz yüze festivaller gibi sinema endüstrisine sanatsal ve ekonomik anlamda nasıl katkıda bulunduğu araştırmada ele alınacak konular arasındadır. Bu araştırmanın dijital film platformlarına kategorik yaklaşımı ve MUBİ'nin bu yaklaşımdaki yeri ve bağlantılı konularda önemli bir boşluğu doldurması hedeflenmektedir. Araştırmada mülakat ve söylem analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmaya göre, MUBİ dijital film platformunun yüz yüze film festivallerinin dijital platforma taşınmış bir modeli olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Dijital Sinema Platformu, MUBİ, Sinema Festivalleri, İstanbul Film Festivali.

ABSTRACT: *With the widespread availability of the Internet and the emergence of cloud technology, there have been significant changes in people's cinematic experiences. The ability to store large amounts of data, access text, audio, and visual data simultaneously, and view high-resolution images have been sufficient for the film industry to quickly adapt to the digital world.*

*İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sinema ve Televizyon Doktora Programı Öğrencisi/İstanbul-tuncayturkyilmaz@stu.aydin.edu.tr (Orcid: 0000-0003-4021-2879)

This article was checked by Turnitin.

During the COVID-19 pandemic, there has been a rapid increase in the number of digital platforms for watching films as people have been required to stay at home. One of the digital film platforms that has become popular in Turkey during this period is MUBI, which was established in 2007 and has members in many countries. Unlike mainstream digital film platforms, MUBI has general features that focus on the content and processes of film festivals that showcase art films. This study examines the relationship between MUBI and face-to-face film festivals based on the general features of the platform that predominantly contains art films. In this period of transformation in which cinema is adapting to the digital age, this research will examine how MUBI has taken shape, how it targets its audience through its form, content, and processes, how it has established a connection with its target audience through socially aware and critical cinema films, and how it contributes to the art and economic aspects of the film industry through face-to-face festivals. The methods of interview and discourse analysis were employed in this study. This research aims to fill a significant gap in categorical approaches to digital film platforms and MUBI's place and related topics. According to the research, it can be said that the MUBI digital film platform is a digital model of face-to-face film festivals.

Keywords: Cinema, Digital Film Platform, MUBI, Film Festivals, Istanbul Film Festival.

Giriş

Sinema, tarihi boyunca kendini var eden teknik araçlardan dolayı teknolojik gelişmelerin etkisi altında varlığını sürdürmüş bir sanattır. Fotoğraf makinesinden ilhamla icat edilen bir buluş olarak kamera günümüzde iletişim, güvenlik, reklam gibi birçok alanda kullanımda olsa bile başlangıçta sanki sadece sinema için icat edilmiş bir araç gibi durmaktadır. Bu sebeple kameranın icadından sonra, o ve ona bağlı kurgu-montaj sistemleri, ışık, kamera hareketine yön veren aparatlar gibi geliştirilmiş araçlar sinemanın gelişimine paralel sistemler olarak çeşitlilik ve işlevsellik kazanmıştır.

XX. yy. 'da teknolojinin olağanüstü gelişimiyle birlikte sinema gerek prodüksiyon gerekse seyir biçimleri anlamında ciddi mesafe kat etmiştir. Bu bağlamda sinema seyir alanları, kamusal birer alan haline gelmişler ve insanlar sosyalleşme gereksinimlerini, seyir biçimlerini teknolojinin onlara sunmuş olduğu imkânlar sayesinde toplandıkları sinema salonlarında, tıpkı kökleri geçmişe dayanan festivaller gibi ritüele dönüştürmüşlerdir.

Sinema adına XX. yy'ın, teknolojinin gelişmesi kadar belki de en önemli olayı, bu yüzyılın ortalarında ilk defa İtalya'da yapılan ve sonrasında hızla birçok ülkeye yayılan sinema festivallerinin ortaya çıkmasıdır. 1932 yılında İtalya'nın Venedik kentinde Mussolini'nin yönettiği faşist hükümet Venedik film festivalinin temelini atmıştır. Bu sayede farklı festivallerin yapılacağına dair belirtiler Avrupa'nın farklı yerlerinde de duyulmaya başlanmıştır (Yetkiner, 2018: 1603, 1604). Sinema festivalleri, her ne kadar faşist bir ideolojinin fikriyle ortaya çıkmış olsa da sonraları farklı ülkelerde, farklı temalarla, otorite haricinde de farklı kurum, kuruluş veya gruplara hizmet etmek suretiyle varlığını sürdürmüştür. Çeşitli kurullarla belli bir çerçevede organize edilen bu festivaller sinema adına büyük kazanımları da beraberinde getirmişlerdir. Sinema festivalleri bir yandan sahip oldukları iletişim yeteneği, gösterim hakkı ve tanıtma potansiyelleri sayesinde

sinemayı desteklemiş, diğer yandan da dünya çapında kurdukları büyük ticari ağ sayesinde filmlerin dolaşımını sağlayarak bu sanata ekonomik olarak destek olmuşlardır.

Geçtiğimiz yüzyılda bilgisayarın gelişimi ve internetin ortaya çıkması ile birlikte, XXI. yy.'da bu alanlarda meydana gelen gelişmeler, birçok alanı olduğu gibi, icadından bu yana yapısı gereği teknolojik gelişmelerden çok hızlı etkilenen sinemayı da etkilemiştir. Bu gelişmeler film seyretme kültüründe köklü değişikliklere yol açarak film seçme biçimini ve seyir alanlarını 2000'lerin ilk on yılında video kasetçilerden anket sisteminin de içinde bulunduğu film ATM'lerine taşımıştır. Sonrasında internette ortaya çıkan video gösterim teknolojisinin ürünleri olan dijital sinema platformları sinema alanında bir çığır açarak, seyir alanlarını evlerin de dışına çıkarmış ve mobil teknolojinin katkılarıyla her yere taşımıştır. Covid 19 Pandemisinde uygulanan sokağa çıkma yasakları insanların evlerinde dijital sinema platformlarında daha fazla zaman geçirmelerine sebep olmuştur. Sinemanın dijitalde bu denli etkin olmasına sebep olan bu faktörler çalışmanın içinde ayrı bir bölüm olarak ele alınmış ve dijital sinema platformları içerisinde örneklem olarak seçilmiş olan MUBI platformunun özelliklerini ortaya koyarak çeşitli noktalara değinilmiştir.

Sinemanın dijital dünyaya girmesi, beraberinde bu alanda hizmet vermeye başlayan dijital platformların da kategorik olarak belirgin özelliklerle ayrışmasına sebep olmuştur. Bu sebeple ana akım filmlere ağırlık veren Hollywood etkisindeki Netflix gibi platformların yanı sıra MUBI gibi dünyanın her yerinden auteur, toplumsal gerçekçi, deneysel, art house ve festival filmleri diye adlandırılan filmleri gösteren dijital platformlar da ortaya çıkmıştır. Sinema seyir kültürünün yüz yüze seyir alanlarından dijital mecralarda yeni bir forma bürünmesi ve festival filmlerine yer veren MUBI'nin bu içeriği nasıl yansıttığı son bölümde tartışılacaktır. Bu bölümde MUBI'nin sinema festival kültürünü dijital alana, genel özellikleri açısından ne kadar taşıdığı konusu MUBI direktörü Abbas Bozkurt ile yapılan mülakatta aydınlatılmaya çalışılacaktır. Konuyla ilgili akademik kaynaklar bu son bölümde değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada MUBI'nin yüz yüze film festivalleriyle ilişkisini kurabilmek adına öncelikle film festivali tanımına değinilerek festivaller ile ilgili ana özelliklere yer verilmiştir. Film festivallerinin genel özelliklerinin ortaya koyulmasının ardından bu özellikler İstanbul Film Festivali örneğiyle örtüştürülmüştür.

İnternet ve görüntü yayınlama teknolojisinin gelişimini çok önceleri tahmin eden Marshall McLuhan'ın kuramsal bakış açısı bu çalışmada internet ile ilgili bölümde ele alınmaktadır.

Teknoloji, İnternet, Dijitalleşme ve Sinema

İnternetin ortaya çıkması ve gelişmesi, XX. yüzyılın son otuz yılında askeri alan stratejileri, teknolojik girişimcilik ve yenilikçiliğin mükemmel bir birlikteliğinin ürünüdür. ARPA (Advanced Research Projects Agency-ABD

Savunma Bakanlığı İleri Araştırmalar Proje Kurumu) 1950'lerde Sputnik'in fırlatılmasından sonra hemen harekete geçerek enformasyon çağının öncüsü olan bir dizi girişimde bulunmuştur (Castells, 2013: 58).

McLuhan günümüzden onlarca yıl önce teknolojik gelişmeler sayesinde dünyanın bir gün global bir köye dönüşeceğini söylemiş, böylece Global Köy kavramı düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bir köyde herkesin herkesten haberi olduğu gibi teknoloji sayesinde gelişen iletişim araçları vasıtasıyla insanlar arasındaki iletişim ve etkileşimin artacak olması düşüncesi global köy kavramının açıklayıcısıdır. Günümüzde bu fikri doğrulayan en önemli gelişme internetin ortaya çıkması ve hızla yayılmasıdır. McLuhan için söylenen 'dijital çağın kâhini' yakıştırması, bugün yeni medya alanında yapılan çalışmalarda kuramcının 1960'lardaki medya çalışmalarından yararlanmasıyla bir kez daha doğrulanmaktadır. Global köyde her şey aynı anda gerçekleşmekte, zaman ve mekân önemini yitirmektedir (McLuhan 1962, akt. Atalay, 2018: 33). McLuhan'ın bu ilerici görüşlerinin ardından internet teknolojisi duraklama dönemlerine rağmen devasa bir iletişim alanı açmıştır.

Birol Gülnar ve Şükrü Balcı internet iletişiminin kaynak-alıcı aracılığıyla gerçekleşen klasik iletişim veya yüz yüze iletişimden birçok yönüyle ayrıldığını ifade etmektedir. İnternetin en önemli özellikleri; görüntü, fotoğraf, animasyon, ses, metin gibi birçok medya sistemini (multimedya) sunabilmesi, hiper-metin sayesinde kullanıcıya bir görüntü seyrederken başka bir link sayesinde farklı bir görüntü sunabilmesi, eşzamanlılığı ile farklı zaman dilimlerinde mesaj gönderebilmesi, kaydetme ve yenileme olanaklarına sahip olması, etkileşimcilik ile kitle medyasından farklı olarak bir metnin ya da görüntünün altına yorum yapabilen aktif izleyici dinamiğinin olması, kitlesizleştirme ile geniş seçenekli bir menüden internet kullanıcısının seçim yapabilmesi gibi temel özelliklerdir (Gülnar ve Balcı, 2011: 71-77).

Bu sayısal dünyada yerini bulan televizyonlar, dizüstü bilgisayarlar ve cep telefonlarından yer, zaman ve içeriğe bağlı kalmaksızın takip edilebilmekte, izleyiciler internet üzerinden farklı çözünürlükteki içerikler arasından seçim yapabilmekte, yayınlara etkileşime girebilmekte, isteğe bağlı video hizmetlerinden istediğini seçebilmektedir (Büker, 2013: 138-139).

İnsan bilincinin uzantısı olan bu araç, geçmişte McLuhan'ın öngördüğü gibi televizyonu ya da hareketli görsellere sahip bir mecrayı da kapsamış ve onu sanat biçimine dönüştürmüştür (Coupland 2010, akt. Atalay, 2018: 34). Hareketli görseller sanat mı yoksa yeni medyanın bir ürünü mü tartışmaları yaşanırken Lev Manovich kültürel objelerin yeni medya olarak tanınamayacağını savunduğu makalesinden sonra yazdığı makalesinde, yeni medya tanımının birkaç yılda bir güncellenmesi gerektiğini söylemiştir (Manovich, 2014: 165).

2000'li yıllardan sonra internetin hızla yayılması, film izleme ve paylaşma platformlarının bu ağ üzerinde etkinleşmesiyle birlikte sinema

salonları olmayan yerlerde bile cep telefonları, tabletler, bilgisayarlar üzerinden sinema filmlerine ulaşmaya olanak sağlamıştır. Metinler, görseller, sesli verilerden oluşan tüm dijital ortamlar temelde aynı kodu paylaşmaktadır. Böylece bir multimedya görüntüleme aygıtı olarak bunlar farklı ortam türlerinin görüntülenmesini mümkün kılmaktadır (Kurt, 2018: 36). Bu sayede yüzyılı geçen izleyici sinema izleme kültürü günümüzde istediğini filmi, istediğini zaman, istediğini yerde izleyebileceğini bir forma da uygulamıştır. Dijital çağda yükselen hayat temposu, zamansızlık problemi, Covid-19 Pandemisi süreci gibi etkenler de sinemanın dijitalleşmesini hızlandırmıştır.

Covid 19 Pandemisi sürecinde dijital platformların yükselişi ve değer zincirinde ortaya çıkardıkları değişim yaratma potansiyeli hız kazanmış ve sektörü derinden etkilemiştir. ABD’de stüdyolar pencere erteleme sürelerini kısaltmışlar, filmlerin gösterimlerini sinema salonları yerine dijital platformlarını tercih etmişlerdir. Bu durum sektördeki bu değişimin en temel göstergelerindedir (Erkılıç, 2021: 103). Bu süreçte dünyada birçok dijital sinema platformu adını daha çok duyurmuştur. Bu platformlardan bir tanesi de MUBI dijital sinema platformudur.

Bir Film Festivali Örneği Olarak İstanbul Film Festivali

Genel olarak film festivalleri çok geniş bir kavram olduğundan film festivallerinin genel özellikleri *İstanbul Kültür Sanat Vakfı* tarafından düzenlenen *İstanbul Film Festivali* örneği üzerinden aktarılmıştır.

Birçok ortak özellikleri olmasına rağmen şüphesiz film festivallerinin tarihi festivaller ve sinema sanatı kadar eski değildir. Dünyanın ilk büyük film festivali, ilk filmin gösterime girmesinden neredeyse 35 yıl sonra, jeopolitik olarak stratejik durumdaki kıta Avrupası’nda yer alan ve faşist yönetim tarafından yönetilen İtalya’nın Venedik şehrinde 1930 yılında düzenlenmiştir (Pedersen ve Mazza, 2011, akt. Cinoğlu, 2018: 454).

Türkiye Sinema Kurultayı’nda izleyiciye sunulan tanıma göre;

“Dönemi, düzenlendiği çevre, teması, katılımcıların sayısı belli bir programla tespit edilen ve özel önemi olan sanat, kültür, bilim, ekonomik faaliyet, ürün, dönem veya belli bir temaya yönelik olarak düzenlenen, tek seferlik veya belli dönemlerde tekrarlanan gösteri ve etkinlikler dizisine ‘festival’ adı verilmektedir” (Makal, 2003, akt.: Elmas, 2019: 30).

Türkiye’de 1980 sonrası elit kentli sınıfın ortaya çıkması ülkenin geçirdiği neo-liberal değişimin sonucu olarak ortaya çıkan tüketim alışkanlıkları ile yakinen ilişkilidir. İstanbul Film Festivali’nin ortaya çıkış aşaması orta sınıf kültür sanat tüketicilerinin sayılarının git gide arttığı bu döneme denk gelmektedir (Taş, 2013: 75).

İstanbul Film Festivali, İstanbul Kültür Sanat Vakfı’nın düzenlemiş olduğu 10. Uluslararası Film Festivali kapsamına 1982 yılında ‘Film Haftası’nın eklenmesiyle başlamıştır. 1984 yılında Uluslararası İstanbul Festivali’nden ayrılmış, ‘Sinema Günleri’ adı altında Nisan aylarında düzenli

olarak gerçekleştirilmeye başlanmıştır. 1985 yılında biri ulusal, diğeri uluslararası olmak üzere 'Altın Lale' ödülleri programa eklenmiştir. 1989 yılında Sinema Günleri, FIAPF (Uluslararası Film Yapımcıları Dernekleri Federasyonu) tarafından 'özel konulu, yarışmalı festival' kategorisinde tanındıktan sonra dünyanın önde gelen film festivalleri arasına girmiştir. Festivalin, 'Uluslararası İstanbul Film Festivali' adını alması bu gelişmenin ardından gerçekleşmiştir (Uğurlu, 2011: 264).

MUBI Dijital Film Platformu

Mubi'nin kurucusu Efe Çakarel'dir. 2006 yılında Tokyo'da bir kafede otururken In The Mood for Love (2000) filmini izlemek isteyen Efe Çakarel, Japonya'nın en yüksek internet hızına sahip olması ve herkesin elinde en son model cep telefonu olmasına rağmen filme ulaşamadığını ifade etmektedir. Böylece aklına gelen dijital sinema mecrası fikrini San Francisco'ya dönerken uçakta yazmaya başlar (NTV, 2010). Çakarel, bilgisayar mühendisliği eğitimlerinin ardından bir sinema aşığı olarak Japonya'ya gitmiş ve orada 14 Şubat günü atılan imzalarla MUBI'yi kurmuştur (NTV, 2010). Bu çalışma için yapılan mülakatta MUBI direktörü Abbas Bozkurt, MUBI'nin Efe Çakarel tarafından Türkiye menşeli bir start-up projesi olarak kurulduğunu söylemektedir. Bozkurt, MUBI'nin İngiltere, Londra merkezli bir şirket olduğunu fakat menşenin Türkiye olması sebebiyle Çakarel'in bir ayağının hep burada olduğunu ifade etmektedir (KK-1).

Başlangıçta, dünyadaki önemli pazarlama satış ağı Celluloid Film hasılat payı karşılığında bünyesindeki filmleri MUBI'ye vermeyi kabul etmiştir. İlk dönemlerdeki en önemli gelişmelerden bir diğeri ise, World Cinema Foundation ve Martin Scorsese'in içinde Metin Erksan'ın *Susuz Yaz (1963)* filminin de bulunduğu bazı filmleri restore ederek MUBI'ye vermesi olmuştur. Platform, Cannes film festivalinde Scorses ile basın toplantısı ve New York Times'ın haberi ile ismini daha fazla duyurmuştur (NTV, 2021).

9 Eylül 2013 tarihi itibarıyla on-line film platformu MUBI, 6 milyon üyeye ulaşmıştır. Platform, 2021 yılı ölçümlerine göre, dünya çapında 11.154.381 üye sayısı ile yükselişini sürdürmüştür (URL-1).

Bozkurt'un verdiği bilgilere göre, MUBI'nin 2023 yılı itibarıyla odaklandığı ülkeler; A.B.D, İngiltere, Türkiye, Arjantin, Meksika, Brezilya, Şili, Kolombiya, Almanya, İtalya, Fransa, Hollanda, Hindistan olarak açıklanmaktadır. Malezya ise sonradan bu listenin dışına çıkarılmıştır (KK-1).

Araştırma Tasarımı

Festivallerin genel özelliklerini ortaya koymak amacıyla alan tarama yöntemiyle kaynaklardan bulgular elde edilmiştir. Bu bulgular, festivallerin genel özellikleri üzerinden İstanbul Film Festivali'ne indirgenerek görsel örneklerle desteklenmek suretiyle incelenmiştir. Dijital film platformu MUBI'nin genel özellikleri de söylemler ve ikincil kaynaklar üzerinden ele alınmış sonrasında yüz yüze film festivalleri ile uyumluluğunu görebilmek adına bir tablo çıkarılmıştır. Tabloda genel özellikler dikey pozisyonda alt

alta, MUBI ve yüz yüze film festivalleri ibareleri yatay pozisyonda yan yana yer almaktadır. Söylemler sonucu ortaya çıkan sonuçlar ise tablonun iç kısmında yer almaktadır.

Yöntem

Bu araştırmada, MUBI dijital sinema platformu, sinema izleme kültürünün dönüşmesi üzerinden dijital sinema platformlarının kategorik farklılıklarına odaklanarak incelenmiştir. Böylece dijital sinema ve dönüşen sinema izleme kültürü ile yüz yüze film festivallerinin dijital dünyaya uyarlanması konuları MUBI üzerinden yapılan araştırmalarla farklı bir bakış açısı ortaya koymak amacıyla çalışılmıştır. Sinemanın dijitalleşme çağına nasıl ayak uydurduğu ve dijital film platformlarının bu dijital dönüşümde nasıl biçimlendiği araştırmada ele alınacak sorular arasındadır. MUBI'nin film festivali formuna sahip olması ve sinefillerin bu formdaki yeri çalışmanın tartışma konuları arasında yer almaktadır. MUBI'nin yüz yüze film festivali formunu yansıtırken sunduğu içerik ve bu içeriği internet sayfasına nasıl yansıttığı araştırmada incelenecek diğer sorudur. Bu araştırmanın dijital film platformlarına kategorik yaklaşım ve MUBI'nin bu yaklaşımdaki yeri ve bağlantılı konularda önemli bir boşluğu doldurması hedeflenmektedir.

Bu çalışmada MUBI platformunun genel özellikleri film festivallerinin yapıları ve özellikleri karşılaştırması üzerinden kaynak taraması, mülakat, röportaj çözümlenmesi, söylem analizi yöntemleriyle desteklenerek incelenmiştir. Konuya bakış açısını genişletmek amacıyla MUBI editörü Abbas Bozkurt ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakat yöntemi toplumsal araştırmalarda en çok kullanılan yöntemlerden biridir (Yetkiner, 2018: 1609). Bu yöntemde mülakat yapılan kişiler verilerin kaynağını oluşturmaktadır (Yetkiner, 2018: 1609). Nitel ya da derin olarak da adlandırılabilen görüşme, yarı-yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış görüşme olarak da tanımlanabilir (Yetkiner, 2018, s. 1610). Nitel araştırma tekniklerinden olan durum çalışması birden fazla kişiyle gerçekleştirilebileceği gibi bir kişiyle de yapılabilir. Bu kişi veya kişilerle konuyla ilgili yapılan derinlemesine görüşmeler, doküman toplama ve gözlem aracılığıyla veriler detaylıca toplanarak değerlendirilmektedir (Glesne 2013, akt. Yetkiner, 2018: 1610). Gözlem ise tek bir şeyi değil, bütünlüğü anlamak için yapılmaktadır (Yetkiner, 2018: 1610).

Mülakat incelemesinde kullanılacak söz konusu yöntem söylem analizi olacaktır. Söylem, farklı düşüncelere, farklı yaklaşımlara dayanarak üzerine farklı açıklamalar yapılması mümkün olan bir kavramdır. Foucault söylemi genel bir olgu olarak tarihi ve gelişmekte olan dil uygulamaları toplamı şeklinde görmektedir (Potter ve Wetherell 1987, akt. Çelik ve Ekşi, 2008: 100). Foucault (1969) her bireyin farklı olmasının söylemlerinin de farklı olmasına yol açtığını söylemektedir. Her bireyin söylemi tarihsel açıdan ve içinde bulunulan zaman açısından farklılık göstermektedir (Parker 2002, akt. Çelik ve Ekşi, 2008: 100). Söylemi temel alan söylem analizinin köklerine

bakıldığında yapısalcılık, post-modernizm, post-yapısalcılık ve hermeneutik'ten beslendiği görülmektedir (Çelik ve Ekşi, 2008: 102). Söylem analizi metodolojik yönü ve kavramsal unsurlardan oluşmasıyla birlikte, sosyal hayata dair bir yaklaşım sunmakta, söylem üzerine düşünme ve söylemi veri haline getirme pratiklerinden oluşmaktadır. Söylem analizi söylemin katmanlarıyla, düzeyiyle ilgilenmekle birlikte bunlar arasındaki karşılıklı ilişkiyi de incelemektedir. Söylem düzeyleri kelimeler, sesler, sözdizimsel biçimler gibi söylem bileşenlerinin farklı türlerini betimlemenin yanı sıra söylemin etkileşim biçimleri, dilsel eylemler gibi farklı boyutlarını da ele almaktadır (Barker ve Glasinski 2001, akt. Çelik ve Ekşi, 2008: 108).

Söylem analizi yöntemi bu çalışmada, sözcükler arasında değişkenliklerin saptanması ve bağlantı kurulması, daha geniş bir şekilde açıklamak gerekirse, sözcük bağlamları, konunun merkezci yaklaşımı ve odağa gidış geliş yapan metaforlar, eleştiriler, benzerlikler ve ayrılıklar, ilave olarak söylem değişimleri ve söylemlerden yansıyan cümle yapıları biçiminde ele alınmıştır.

Analiz bölümünde, bir dijital sinema alanı olarak MUBI'nin yüz yüze film festivalleriyle ne gibi ortak özellikler taşıdığını ortaya koymak amacıyla medya ve akademik kaynaklardan elde edilen konuyla alakalı bulgular ortaya konmaktadır. Çalışmaya bakış açısını genişletmek ve bulgulara destek olmak adına MUBI editörü Abbas Bozkurt ile on-line olarak gerçekleştirilen mülakata yer verilmiştir. Mülakatın makale konusuyla doğrudan bağlantılı bölümleriyle, daha önce farklı yayın organlarındaki röportajların ana konuyla ilgili kısımları yine bu bölümde yer almıştır.

Genel özelliklere Abbas Bozkurt'a konunun merkezindeki MUBI'nin genel özellikleri itibariyle yüz yüze yapılan film festivalleriyle ilişkilendirilmesi ile ilgili sorular sorulmuştur. Kendisinden mülakatta sorulan bu sorulara evet, hayır ya da kısmen şeklinde cevap vermesi istenmiştir. Bozkurt'a cevabın bir açıklaması var ise açıklamayı cevabın sonuna yapması gerektiği aktarılmıştır. Bu bölümde ayrıca, MUBI yöneticilerinin farklı medya mecralarında vermiş olduğu röportajlar ve alan taraması yoluyla ulaşılan farklı akademik kaynaklar ile Bozkurt'un röportajda vermiş olduğu cevaplarla ilişkili olan veriler kullanılmaktadır.

İstanbul film festivali genel özellikleri üzerinden MUBI dijital platformunu alttaki başlıklar altında incelenmektedir.

İstanbul Film Festivali Genel Özellikleri Üzerinden MUBI Dijital Platformu'nun İncelenmesi

Gösterilen Film Türleri

Film festivallerinin en belirleyici kısmı gösterilen filmlerin türüdür. İçeriğinde sanatsal filmler, dünya sinemaları ve alternatif filmler bulunan film festivallerinde gösterilen filmleri popüler filmler gösteren salonlarda izlemek mümkün değildir (Uğurlu&Aşkan, 2018: 82). Bu filmlere ulaşmayı mümkün kılan film festivalleri ve bu ortamı sağlayan internet mecralarıdır.

Sinefillerle bu seçkin filmleri buluşturan İstanbul Film Festivali'nde, Türk Klasikleri, Yıllara Meydan Okuyanlar, Dünya Festivallerinden Uyarlamalar, Ustalara Saygı, Genç Ustalar, Belgesel Çılgınlığı, Sinema ve Sanatlar, ülke sinemalarına ayrılan bölümler bulunmaktadır. Dünya Klasikleri, Retrospektifler, Sessiz Sinema Gösterim Günleri ve tematik bölümlerin de yer aldığı festivalde her yıl 200'ü aşkın film gösterilmektedir (Uğurlu, 2011: 264).

2023 İstanbul Film Festivali'nde gösterilen ve adalet ritüellerini takıntı haline getiren Alice Diop'un yönetmenliğini yaptığı *Saint Omer (2022)* seyirciye kendi değer yargılarını sorgulatırken, Marina Sereskesy'nin yönetmenliğini yaptığı *Dans Başlasın (2023)* filmi tango, müzik, ritim ve aşkın birleşimiyle izleyiciyi Arjantin'in çekici atmosferinde anılarıyla, korkularıyla yüzleşmeye davet etmektedir. Önder Esmer'in yönettiği *Aşk, Ateş ve Anarşi Günleri: Türk Sinemateki ve Onat Kutlar (2023)* isimli film, Onat Kutlar'ın 1961 yılında felsefe okumak amacıyla Paris'e gidişi ve orada Sinematek ile tanışmasıyla, Türkiye'ye döndükten sonra bir grup aydın ile o dönem sinefillerini, eleştirmenlerini, yeni nesil sinemacılarını ortaya çıkaracak olan Sinematek'i kurarak bu kuruluşun Yeşilçam çevresi ile nasıl bir çatışma yaşadığını anlatmaktadır. Yönetmen Daniel Bandeira'nın *Mülk (2023)* isimli filmi Brezilya'da tarım işçilerinin isyanını bu ülkedeki sınıfsal ayrıma dikkat çekerek beyaz perdeye yansıtmaktadır (URL-2).

MUBI dijital film platformu da festival ve bağımsız filmler içermesinin yanı sıra, kült ve nostaljik başyapıtlara da yer vermektedir. MUBI dijital platformunda da Wong Kar Wai'nin *Aşk Zamanı (2000)*, Fatih Akın'ın *Duvara Karşı (2004)*, Agnès Varda'nın *Yersiz Yurtsuz (1985)*, Vittorio De Sica'nın *Bisiklet Hırsızları (1948)*, Robert Bresson'un *Yankesici (1959)*, Pedro Costa'nın *At Parası (2014)* filmleri gibi Altın Palmiye, Altın Ayı gibi büyük film festivallerinden ödülleri kazanmış farklı ülkelerden filmlerin yanı sıra, Sergei Eisenstein'in *Potemkin Zırhlısı (1925)* filmi gibi klasik sinema örnekleri, İtalyan Yeni Gerçekçi Sineması'ndan Robert Rossellini'nin *Roma Açık Şehir (1945)*, Fransız Yeni Dalga Sineması'ndan François Truffaut'un *400 Darbe (1959)*'si gibi örnek filmler, popüler filmler gösteren sinemalarda gösterilmeyen birçok festival filmi, Anadolu'nun Son Göçerleri: Sarıkeçililer (2010) gibi seçkin kültürel belgeseller, *Susuz Yaz (1963)*, *Gurbet Kuşları (1964)* gibi Türk Sineması'nın en seçkin filmleri gösterilmektedir (URL-3).

MUBI Türkiye direktörü Cem Altınsaray söylemine göre, bu içerik yaklaşımı MUBI'yi diğer platformlardan ayıran iki önemli özellikte toplamaktadır. Bunlardan bir tanesi, MUBI'yi sinemayı boş zamanlarını değerlendirme aracı olarak görenlerin değil, gerçekten sinema sanatını seven onu yaşam şekli haline getirmiş insanların tercih etmesidir. Diğeri ise; uçsuz bucaksız ve niteliksiz bir arşivden ziyade, hiçbir yerde olmayan filmlerden oluşan özel bir seçki sunmasıdır (URL-4).

MUBI'nin kurucusu Efe Çakarel, "Ne seyrettikleri önemli değil, yeter ki seyretsizler" düşüncesinin tam tersine MUBI'nin ne seyrettirdiğinin önemli

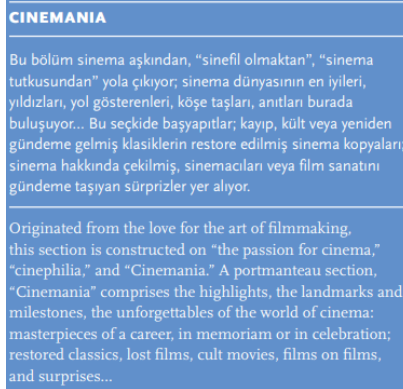
olduğunu vurgulamakta ve bu noktada aslında MUBI'nin yayın içeriğini seçkin filmlerin oluşturduğunu ifade etmektedir. 2015 yılında Türkiye pazarına girdiklerinde bu iş için çok erken olduğunu, insanlarda internetten film seyretme alışkanlığı olmadığını söyleyen Çakarel, bu alışkanlığı Netflix'in değiştirdiğini vurgulamaktadır. İnsanların bu sayede 'para veriyorum ve görüntüsüyle, sesiyle kaliteli bir şey alıyorum' düşüncesine yöneldiğini ifade eden Çakarel, MUBI'nin Netflix ile rekabet etmediğini ama onu sanatsal açıdan tamamladığını ifade etmektedir (NTV, 2010).

Yanı sıra platform kendi seçtikleri ve sinema sanatı adına önemli gördükleri başarılı gişe filmlerini de portföyüne katmaktadır. MUBI'nin küçük ortakları arasında; dünya sinemasının seçkin örneklerini bulunduran Criterion Collection, Celluloid Dream ve Martin Scorsese'in kurduğu, dünya sinemasının eski örneklerini restore ederek seyirciyle buluşturan World Cinema Foundation bulunmaktadır (URL-5).

Abbas Bozkurt da yukarıdaki bilgi ve analizleri destekler nitelikteki söyleminde MUBI platformunun sanatsal film festivalleri gibi, gerçekçi, toplumsal, deneysel, art house, auteur tarzı filmler yayınladığını ifade etmektedir. Abbas Bozkurt ek olarak, MUBI'nin film göstermek dışında bir film kültürü yaratmaya çalıştığını vurgulamakta, platformun tıpkı film festivalleri gibi geçmişe dönük klasik filmler hakkında konuşma heyecanını yaratmak gibi bir amacı da olduğunu söylemektedir (KK-1).

Hedef Kitle

İstanbul Film Festivali'nin sitesinde Mayınlı Bölge bölümlü filmleri tanıtırken 'Heyecan arayan sinefiller için: Mayınlı Bölge' başlığı altında sinefillere özel bir tanımlama kullanılmıştır. Sinema dünyasının en iyileri, köşetaşları, yol gösterenleri ve yıldızlarının bulunduğu bu bölüm sinema tutkusundan, sinema aşkından ve sinefil olmaktan yola çıkmaktadır. Bu bölümde *Lynch (2022)*, *Bebek (2023)* gibi filmler sinefillere özel bir bölümle gösterilmektedir. Ayrıca festival genelinde, film sanatını gündeme taşıyan, kayıp, kült ve yeniden gündeme gelmiş filmler ile birlikte festivalin tamamı en başta sinefilleri hedeflemektedir (URL-6).

Görsel 1: Cinemania Bölümü - (URL-7).

Murathan Güranas'ın araştırmasında mülakat yapılan 20 konuşmacıdan sadece 5'i MUBI platformunu takip ettiğinden bahsetmiş ve bu platformda yayınlanan filmler dolayısıyla MUBI'den övgüyle bahsederek, kendilerini birer sinefil olarak tanımlamışlardır. Katılımcıların verdikleri cevaplardan ticari ya da ana akım filmler yerine sanatsal filmler yayınlayan MUBI'yi izlemeleri sayesinde kendilerini bu konuda seçkin bir sınıfta gördükleri anlaşılmaktadır. Bu katılımcılar kendilerini şanslı azınlık olarak değerlendirmektedirler (Güraras, 2022: 138).

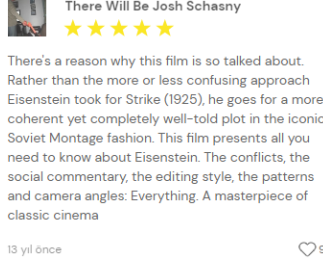
Bir başka araştırma, 330 kişi üzerinde yapılmış ve araştırmaya katılanlardan 'dijital bir yayın kanalı izliyor musunuz?', sorusuna; 'evet' cevabını verenlere sorulan 'En çok izlediğiniz dijital yayıncılık kanalı hangisidir?', sorusuna katılımcıların yüzde 65,3'ü Netflix, yüzde 1,9'u ise MUBI cevabını vermiştir. 'Dijital yayıncılık kanalı tercihinizdeki en önemli etken hangisidir?', sorusuna ise katılımcıların yüzde 53,8'i içerik fazlalığı sebebiyle cevabını vermişlerdir. Bu araştırmada MUBI film türlerinden farklı olarak ana akım sinema izleyicisinin doğal olarak Netflix gibi ana akım türlerde ürün veren bir platformu, bu türlerdeki içeriğinin fazlalığı sebebiyle tercih ettiği ve sanatsal içerik tercih eden seyircinin azınlıkta olduğu ortaya çıkmaktadır (Toptaş, 2022: 133,134).

Cem Altınsaray söyleminde MUBI'nin sadece sinema seyredilen bir mecra olmadığını, aynı zamanda 10 milyondan fazla filmseverin takip ettiği, dünyanın en büyük sinefil topluluğunun kendi aralarında film yorumlarını tartıştıkları ve paylaştıkları bir platform olduğunu vurgulamaktadır (URL-4).

Sinefiller sadece meraklı bir seyirci kitlesi değil, aynı zamanda kendi içlerinde bir kültür grubu da oluşturmaktadır. Alyanak'a göre, farklı bir kültürün kendi sosyal bağlamında anlaşılma çabası etnografi tanımını beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda çevrimiçi etnografi kavramı, incelenen ortamın bir kültür olduğunu varsaymaktadır. Farklı teknoloji setlerinin temel oluşturduğu internet bir kültürel alan olarak farklı insan grupları için farklı anlamlar taşımakta, onun getirdiği fırsatlara, risklere, işleve herkes farklı anlamlar yüklemektedir (Alyanak, 2014: 135-136). Bu varsayımdan yola çıkarak sinefillerin sanatsal filmleri seyretmek amacıyla girdikleri, sosyalleştikleri, yorumlar ve eleştiriler yaptıkları MUBI sinema platformunda kendine özgü bir kültür grubu olarak var oldukları söylenebilir.

Mubi platformundaki izleyici kitlesinin gösterilen filmlerin alt kısmında yer alan yorum bölümünde yazdıkları yorumlardan anlaşılacağı üzere sinemayı yakinen takip eden, filmlerle ilgili derinlemesine analizler yapabilen bir sinefil kültür grubu oluşturdukları gözlenmektedir. Bu yorumlardan bir tanesini örnek gösterecek olursak; *There Will Be Josh Schasny* isimli MUBI kullanıcısı, Rus yapımı klasik bir film olan *Potemkin Zirhlisi* (1925) filmi ile ilgili olarak yaptığı yorumda bu filmin kurgu üslubunun Sovyet montaj tarzıyla olan tutarlılığını ikonik olay örgüsünü,

kamera açıları, sosyal yorumları ne kadar iyi yansıttığını birkaç cümleyle ve bir sinema yazarı diliyle aktarabilmektedir. Platformda pek çok filmin altında bu tür nitelikli yorumlara sıklıkla rastlanmaktadır. Bu yorumlar platformu takip eden ağırlıklı izleyici kitlesinin sinefil diye adlandırılan bir kitle olduğunu göstermektedir (URL-8).

Görsel 2: Mubi Sinefil Örneği - (URL-8).

Bir başka araştırma, sinefil kavramına çevrimiçi sinema eleştirmenleri üzerinden yaklaşmaktadır. Cineaste film dergisinin 2013 yılı bahar sayısında yer alan bu araştırmasında beş genç film eleştirmeniyle anket yapılmıştır. Buna göre internet ve diğer dijital ortamlar tarafından beslenen dijital sinefil kuşağının bir geçiş halinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu geçişte en temel etken, dijital öncesi teknolojiye izin veren hiyerarşik bağlantılar ve web'e geçişlerdir. İnternette önce sinefilyayı yaşamamış olan bu yeni nesil sinema tutkunlarının içinde bulunduğu çevrimiçi sinema kültürü birçok yönden başlangıç noktası olarak kabul edilebilir. Hem MUBI'yi hem de Cinemascope' u doğru bir motivasyonla takip eden biri birkaç ay içerisinde dünya sinemasıyla tanışabilmektedir (Collier, 2013: 28-30).

Abbas Bozkurt'un söylemi de MUBI'nin üye profilinin İstanbul Film Festivali seyircisi profiline benzer bir şekilde sinefil grubu olduğunu ifade etmektedir (KK-1).

Filmin Gösterim Süresi

Film festivalleri popüler sinemalar gibi yılın her günü hizmet vermemektedir. Bu festivaller yılın genelde aynı dönemine denk gelen günlerde gerçekleştirilirler. Festival filmlerinin gösterim süreleri genel olarak 7 ile 15 gündür ve bu etkinlikler bu süreler temel alınarak düzenlenmektedir (Kayalı 2006, akt. Elmas, 2019: 27). İstanbul Film Festivali ise 1984'ten bu yana her yıl nisan aylarında organize edilmektedir. İstanbul Film Festivali'nde gösterilen filmler, farklı salonlarda, farklı gösterim sayısı ile gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla gösterime giren filmlerin festivalin yapıldığı tarih aralığında, belli gün ve saatlerde belirli gösterim sürelerine sahip olduğu söylenebilir (URL-9).

MUBI dijital platformunda da İstanbul Film Festivali'nde olduğu gibi filmlerin belli bir gösterim süresi bulunmaktadır. MUBI'de filmlerin

afişleriyle gösterildiği sayfada, afişlerin üst köşesinde filmin gösterimden ne zaman ayrılacağını gösteren bir bilgi bulunmaktadır.

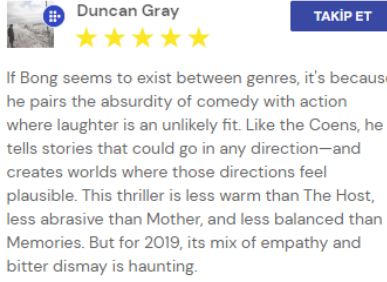
Görsel 3: Mubi Gösterim Süresi - (URL-10).

Bozkurt da söyleminde, MUBI platformunda sinema festivallerinde olduğu gibi bir filmin gösterim süresinin olduğunu desteklemektedir. Bozkurt, MUBI'nin ilk çıktığı dönemde bir filmin gösterim süresinin en fazla bir ay iken Library Collection modelinden sonra lisanslama sürelerinin uzadığına vurgu yapmaktadır. Bu durum distribütör şirketle olan anlaşmaya göre de değişmektedir. Bozkurt, şimdi ise MUBI'de bir filmin aşağı yukarı 1 sene, 15 ay, 18 ay gibi sürelerde, MUBI sunumu filmlerin ise çok daha uzun süre gösterimde kalabildiğini ifade etmektedir (KK-1).

İzleyicinin Yorum Yapabilmesi

Galt ve Schoonover festival yapısını belli bir fikriyata güdüleyen ya da güdümlü yapılar olarak kapalı devre televizyon sistemine benzetmektedir. Bu yapıda bilgiye ayrıcalıklı erişime sahip kişiler yabancı filmler hakkındaki fikirleri, görüşleri, yorumları katılımcı izleyiciye vermektedirler. Dolayısıyla toplu bir şekilde tutarlı bir yorum ve tutum geliştirilmiş olur. Sonuçta bir tip üzerinden dalgalanma etkisi yaratılmış olur (Galt ve Schoonover 2010'dan akt. Cinoğlu, 2018: 456). İstanbul Film Festivali gibi sinefil seyirci kitlesine sahip festivallerde seyirciler, filmin öncesi, arası ve sonrası birbirleriyle sürekli etkileşimde bulunmakta, filmlere yorum yaparak fikirlerini beyan etmekte, dolayısıyla filmlerin ve fikirlerin etkileşimini arttırmaktadırlar. Sinefiller bu yorumları festival alanlarının dışına, sosyal medyaya da taşıyarak filmler hakkındaki görüşlerini beyan edebilmektedirler. Melikşah Altuntaş isimli seyirci Youtube'da 41. İstanbul Film Festivali'nde gösterilen filmler hakkında etrafıca yorumlar yaptığı bir video yayınlamıştır. Videonun altında ise Altuntaş'ın yorumlarına istinaden farklı izleyicilerden yine aynı festivaldeki filmler hakkında yorumlar yazıldığı gözlemlenmiştir (URL-11).

MUBI dijital platformunda da film gösterim bölümünün alt kısmında kullanıcıların yorumlarının olduğu bir bölüm bulunmaktadır. Duncan Gray isimli kullanıcı kullanıcıların beğenisinden anlaşılacağı üzere yönetmen Bong Joon Ho'nun *Parazit* (2019) filmiyle ilgili en popüler yorumlardan birini yapmıştır. Gray yorumunda filmi farklı filmlerle kısaca kıyaslamış ve empati ile acı dehşet karışımı bir film olduğunu yazmıştır.

If Bong seems to exist between genres, it's because he pairs the absurdity of comedy with action where laughter is an unlikely fit. Like the Coens, he tells stories that could go in any direction—and creates worlds where those directions feel plausible. This thriller is less warm than *The Host*, less abrasive than *Mother*, and less balanced than *Memories*. But for 2019, its mix of empathy and bitter dismay is haunting.

Görsel 4: Mubi Kullanıcı Yorumu - (URL-12).

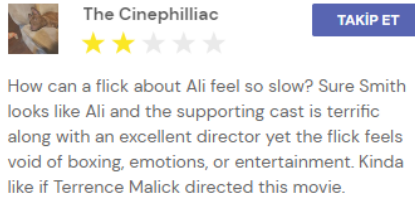
Yorumlar bölümünde ayrıca kullanıcılar başka yorumcuların yaptıkları yorumları beğenebilmekte ve 'takip et' butonunu tıklayarak birbirlerini takip edebilmektedirler. Böylelikle kullanıcılar seçenek olarak filmler hakkında sadece kendi takipçilerinin yorumlarını okumayı seçebilmektedirler.

Bozkurt söyleminde, platformda seyircinin filmlere yorum yapabilmekte olduğunu, fakat yoruma yorum yapamama gibi detaylar bulunduğunu ifade etmektedir. Bozkurt, bu özelliğin yavaş yavaş sosyal medyaya taşındığını, sözlerine eklemektedir (KK-1).

Filme Oy Verme

Çoğu film festivalinde yarışma dolayısıyla jüri üyeleri bulunmakta ve bu üyeler filmleri oylamaktadır. Bu jüri üyeleri bazen sanatçılardan veya akademisyenlerden oluşmakta, bazen de filmlerin oylamasını halk jürisi yapmaktadır. İstanbul Film Festivali'ne ağırlıklı sinema alanından olmak üzere yerli ve yabancı birçok jüri üyeleri katılarak filmleri oylamaktadır. 29. İstanbul Film Festivali'nde, yönetmen Yeşim Ustaoglu, oyuncu Güven Kıraç, Peter Scarlet, Ülkü Duru, Latife Tekin gibi isimler jüri olarak yer almışlardır (URL-13).

MUBI dijital platformunda da kullanıcılara filmlere oylama yapılabilen bir seçenek sunulmaktadır. Bu bölümde, Cinephiliac isimli kullanıcının ünlü boksör Muhammed Ali'nin hayatını anlatan, yönetmenliğini Michael Mann'ın üstlendiği *Ali (2001)* isimli filmi yorumunda özellikle yönetmeni eleştirmesi ve filme 5 üzerinden 2 yıldız vermesi örnek olarak gösterilebilir (URL-14).

How can a flick about Ali feel so slow? Sure Smith looks like Ali and the supporting cast is terrific along with an excellent director yet the flick feels void of boxing, emotions, or entertainment. Kinda like if Terrence Malick directed this movie.

Görsel 5: Mubi Kullanıcısının Oylama Örneği - (URL-14).

Bozkurt da söyleminde MUBI platformunda sanatsal film festivallerindeki gibi kullanıcıların filmlere oy verme özelliği olduğunu ifade etmektedir (KK-1).

Tematik Festival Konsepti

İstanbul Film Festivali dahilinde bulunan bir diğer özellik ise, küratörlerin festival filmlerini bir araya getirerek seyirciye çok özel ve tematik bir seçki sunabilmesidir.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu'nun desteklediği, 2020 yılında gerçekleştirilmiş olan 39. İstanbul Film Festivali'nde sinemada insan hakları temasıyla 'Eşit Bir Hayat: Aralık Seçkisi'nde 21 film gösterilmiş ve bu filmlerden 10 tanesi bu tema çerçevesinde yarışmıştır (URL-15).

Mubi dijital platformu 2020 yılında yapılan İstanbul Mimarlık Festivali kapsamında seçilen filmler, MUBI'de 30 gün boyunca ücretsiz filmler olarak gösterilmiştir. Mimari anlamda mekanların kesişme noktasına vurgu yapan festivalde 23 adet film seçkisi yayınlanmıştır (mubi, 2020).

Antalya Film Festivali ile de benzeri çalışmalar yürütüldüğünü söyleyen Bozkurt, MUBI'nin sinema kültürünün bir ayağı olduğunu bu sebeple diğer festivallerle bir araya gelmenin kendiliğinden oluştuğunu ifade etmektedir. Bozkurt, bu festivallere tematik olarak destek verdiklerini ve bir nevi konuk küratör gibi katıldıklarını ifade etmektedir. Bozkurt, Milano'da da benzeri bir festivale tematik olarak katkıda bulduklarını sözlerine eklemektedir (KK-1).

Sinemacılarla Söyleşi

Film festivallerinin bir başka özelliği, film ekibinde yer alan sanatçılarla izleyicinin film günü buluşmaları ve birbirleriyle söyleşi yapmalarıdır. Bu bağlamda sinema sektöründe çalışan profesyonellerin festivale davet edilmesi çok önemlidir (Erkılıç 2003, akt. Elmas, 2019: 27). İstanbul Film Festivali sektörün profesyonellerini organizasyona davet ederek onların birbirleriyle ve seyirciyle iletişime geçmelerini sağlamaktadır. 42. İstanbul Film Festivali kapsamında *Kar ve Ayı (2022)* filminin yönetmeni Selcan Ergün ile izleyiciler yarım saat boyunca söyleşi yapmışlardır. Aynı festivale birçok konuşmacı katılmış ve seyirciyle konu hakkında söyleşi fırsatı yakalamıştır. Bu etkinlikler festivalde 'Köprüde Buluşmalar' adı altında yapılmaktadır (URL-16). İstanbul Film Festivali 14-17 Nisan tarihleri arasında 'Köprüde Buluşmalar'ı on-line olarak gerçekleştirmiştir (Aytekin, 2020: 86).

Bu özellik MUBI platformunda da festivallerdekine benzer bir şekilde sinema sanatçılarının birbirleriyle ve seyirciyle arasındaki iletişimi daha samimi kılmaktadır. 24 Eylül 2022 tarihinde yönetmen Tayfun Pirselimoglu'nun *Kerr (2020)* isimli filmi MUBI'de çevrimiçi düzenlenen galada seyirciyle buluşmuştur. Aynı galada yönetmenin yanı sıra, filmin yapımcısı Vildan Erşen, görüntü yönetmeni Andreas Sinanos, sanat yönetmeni Natali Yeres, kurgucu Ali Ağa ve oyuncular katılmıştır. Yönetmen

Selman Nacar'ın 2021 yılı yapımı filmi *İki Şafak Arasında* MUBI tarafından çevrimiçi olarak düzenlenen bir galayla gösterime girmiştir (URL-17).

Abbas Bozkurt, filmlere entegre bir şekilde platformda yer aldığını söylemektedir. Bozkurt, platformda daha önce Reha Erdem ile filmi üzerine özel söyleşi yapıldığını ve sanatçıların birbirleri arasında da film üzerine sohbet gerçekleştirdiklerini aktarmaktadır. Sosyal medya mecralarını bu tür etkinliklerde tamamlayıcı olarak kullandıklarını ifade eden Bozkurt, Youtube'da MUBI Türkiye ve MUBI Global kanallarında on-line galaları ağırlıklı olarak Türkiye'de yaptıklarını söylemektedir (KK-1).

Tanıtıcı Katalog

İstanbul Film Festivalinde izleyiciyi etkinlik çerçevesinde, atölyeler, filmler, söyleşiler, yarışmalar hakkında bilgilendirmek üzere kataloglar hazırlanmaktadır (URL-18). Mubi dijital film platformunda film festivallerindekine benzer bir katalog bulunmaktadır. Notebook ismi verilen bu katalog sayesinde MUBI'de olan filmlerin yanısıra, farklı filmler de takip edilebilmektedir.

Notebook

Our Daily International Film Publication

Görsel 6: Mubi'de Tanıtıcı Katalog - (URL-19).

Bozkurt bu oluşumun başında ABD'li bir sinema yazarı olan Dany Kassman'ın bulunduğunu, bu yayının festival bülteni gibi içerikler ürettiğini ve çok sayıda takipçisinin olduğunu söylemektedir. Bozkurt, MUBI'nin Notebook özelliğine dijital mecrada devam ettiği gibi basılı olarak da devam ettiğini söylemektedir. Notebook, dijital haricinde yılda iki kez basılmakta ve tüm dünyaya dağıtılmaktadır. İngiltere'de basılmakta ve farklı ülkelere de gönderilmekte olan Notebook sınırlı sayıda basılmakta ve koleksiyonerlere hitap etmektedir (KK-1).

Kültürel Kimliklere Yer Vermesi

Kenneth Turan, uluslararası film festivallerini kümeler olarak tanımlamakta ve onları üç bölümde incelemektedir. Turan, Cannes, Sundance ve Showest film festivallerini iş/ekonomi gündemiyle ilişkilendirirken, Saraybosna, Havana, Midnight Sun Film Festivallerinin jeopolitik gündemin güdümünde olduğunu ifade etmektedir. Turan, Lone Pine, Pordenone ve Telluride Film Festivallerinin ise estetik gündem dahilinde değerlendirilmesi gerektiğini öne sürmektedir (Cinoğlu, 2018: 454). Üç kümede değerlendirilen bu festivallerin en önemli ortak özelliği ise kültür unsurunun varlığını önemsemeleridir.

Wong'a göre film festivalleri kültürel çeşitliliğe önem vermekle birlikte, aynı zamanda çoğulculuğa katkıda bulunarak tek tip kültür/kimlik inşası için kültürel bir araç olarak görülmektedir (Wong 2011, akt. Cinoğlu, 2018: 454). De Valck ise, 'Film Festivali' adının bölgeye ait kültürel değerlerin paylaşıldığı, ulusların ve bireylerin kimlik edinimlerine yer

verildiği, kültürel kimliklerin desteklendiği topluluk festivallerinden alınan ilhamla ortaya çıktığını söylemektedir (De Valck 2007'den akt. Cinoğlu, 2018: 454).

Birçok farklı kültürü ve bakış açılarını ele alan filmler bu festivallerde gösterime sunulmaktadır. 2019 İstanbul Film Festivali'nde, Magner Moura'nın yönettiği *Marighella (2019)* Brezilya'lı ideolojik aktivist, siyasetçi Carlos Marighella'nın hayatını konu almakla birlikte dönemin Brezilya'sına ışık tutmaktadır. Marcus Schleizer'in 2018 yapımı filmi *Angelo* ise, kölelik ve özgürlük teması üzerinden kimlik, aidiyet, yabancı kavramlarını ele almaktadır. 2019 İstanbul Film Festivali'nde gösterilen filmlerden biri de yönetmen Wang Xiaoshuai'nin *Elveda Oğlum (2019)* isimli filmidir. Filmde tek çocuğunu kaybeden bir çiftin dramı anlatılmaktadır. Film, bir anda yalnızlığa sürüklenen çiftin bu kaybı üzerinden Çin'in tek çocuk politikasının yıkıcı etkisini de mercek altına almaktadır. Filmde bir yandan estetik unsurlara önem verilirken, diğer yandan da Çin kültürüne ait kültürel unsurlar da sahnelerde işlenmektedir (URL-20).

MUBI dijital platformunda da kültürel kimliklerin işlendiği, gerek yeni, gerekse eski dünyanın birçok ülkesine ait pek çok film örneği bulunmaktadır. 2019 İstanbul Film Festivali'nde de gösterilen Çin yapımı *Elveda Oğlum (2019)* MUBI platformunda da gösterilmiştir. Jasmina Zbanic'in yönetmenliğini yaptığı *Nereye Gidiyorsun Aida (2020)* filmi, kültür ayrımcılığının gözler önüne serildiği Srebrenitsa'da katliamlara tanık olan Aida isimli kadının ailesini bu kıyımın içerisinden kurtarma çabasını anlatmaktadır. Yönetmenliğini *Saeed Roustayi'nin yaptığı Leyla'nın Kardeşleri (2022)* filmi ekonomik yaptırımların pençesindeki İran'da anne, baba ve dört kardeşine bakmak zorunda kalan bir kadının yaşadıklarını anlatmaktadır. İran kültüründen izler de taşıyan filmde ataerkil tahakküme direnen bir kadının öyküsü işlenmektedir. Agnès Varda'nın fotoğraf karelerini sinematografik anlatı içerisinde sunduğu *Kübalılara Selam Olsun (1963)* filminde Fidel Castro'nun devrimi sonrası Küba'daki toplumsal ve kültürel ortam sunulmaktadır. Platformda daha birçok ülkeden, imgeler, simgeler, eleştiriler aracılığıyla kültürel yapılar içeren filmler bulunmaktadır (URL-21).

Abbas Bozkurt da mubi dijital film platformunda kültürel değerleri ve kimlikleri işleyen filmler gösterdiklerini doğrulamaktadır (KK-1).

Sinema Sanatına Değer Katma, Sinemacıları Yapıma Teşvik Etme, Estetik Algıyı Belirleme

Sinemacıları yapıma teşvik etme ve estetik algıyı belirleme konuları sinema sanatına maddi ve manevi değer katmayı ifade ettiğinden bu konular sinema sanatına değer katma başlığıyla birlikte ele alınacaktır.

Film festivalleri önemli bir ekonomik yapıya katkı sağlayan ticari oluşumlardır (Wong 2011'den akt. Cinoğlu, 2018: 454). Bu yönde gelişen ilişkiler ağı, film endüstrisi ve sanatın niteliği canlı tutularak onlara zenginlik katmaktadır (Zengin, 2022: 203). İstanbul Film Festivali ve MUBI dijital film

platformu yüksek ticari potansiyelleriyle hem sinema yapımcılarına gösterim için olanak sağlamakta hem de uluslararası platform olma özelliğiyle dünya sinema ekonomisine katkıda bulunmaktadırlar.

İstanbul Uluslararası Film Festivali Türkiye’de sinemanın gelişimini teşvik etmeyi, Türk Sineması’nın uluslararası alanda duyulmasına destek olmayı, farklı ülke filmlerinin Türkiye’de ticari gösterime girmesine aracılık etmeyi kendine amaç edinmiştir. Festival bu yapısıyla EURIMAGES gibi uluslararası kurum ve kuruluşların Türk film endüstrisi ile tanışmasına aracılık etmiştir (Uğurlu, 2011: 264).

Bu bağlamda izleyicilerin film festivallerinde hiç tanımadıkları yönetmenleri keşfetmesi, farklı anlatım biçimleriyle birlikte yaratıcılığa, yeni bakış açlarına, yeni hikâyelere ve yeni hayatlara şahit olabilmesi sağlanmaktadır (Bayram 2008, akt. Elmas, 2019: 30). Dijital film platformu olarak MUBI de farklı ülkelerin filmlerinin Türkiye’de gösterime girmesinde önemli bir rol oynamakla birlikte yeni ve özgün yapımlara fırsat vererek sinema sanatına katkıda bulunmaktadır. Platformda gösterilen yönetmen Valdimar Johannsson’ın ilk filmi İsveç yapımı *Kuzu (2021)* korku türünün kalıplarını kırarak Cannes Film Festivali’nde ‘Özgünlük Ödülü’ nün sahibi olmuştur. Stephen Karam’ın yönettiği *İnsanlar (2021)* filmi ise bir ailenin şükran gününü kutlamak için biraraya gelmesi fakat ilerleyen saatlerde geçmişe dair sırların ortaya çıkmasıyla gecelerinin kâbusa dönüşmesini anlatır. Her iki film de yönetmenlerin ilk filmleridir. Platformda bu tür filmler ‘birbirinden heyecan verici yeni yönetmenleri müjdeleyen ilk filmleri kutluyoruz’ sloganıyla ve ‘İlk Filmler’ başlığıyla ayrı bir bölüm olarak sunulmaktadır (URL-22).

MUBI platformu ayrıca bu özelliğiyle sinema sanatının sürdürülebilir olmasına da katkıda bulunmaktadır

Film festivallerinin ve MUBI’nin bir diğer ortak özelliği ise her ikisinin de sinema sanatçılarına film yapmaya teşvik eden bir yapıda olmalarıdır. Yapımcı yahut yönetmenler filmleri ile bizzat yüz yüze film festivallerine nasıl başvuru yapabiliyorsa, MUBI’ye de aynı şekilde başvuru yapabilmektedirler (NTV, 2021).

Bu teşviklerin yanısıra Mubi platformu katkılarıyla Metin Erksan’ın *Sevmek Zamanı (1963)* filmi toplam beş ayda restore edilmiş ve bu yeni hali sinemaya kazandırılarak dünya prömiyeri Lumiere Film Festivali’nde gerçekleştirilmiştir (URL-23).

Hiç şüphesiz sinema sanatına değer katan en önemli etkenlerden biri de filmlerdeki estetik algısını seyirciye aktarmaktır. Film festivalleri izleyicinin estetik algısını belirlemede büyük önem taşımaktadır. Bir filmin iyi olarak tanımlanmasında estetik algının katkısı çok önemlidir (Wong 2011, akt. Cinoğlu, 2018: 454). İyi diye tanımlanan bir film ise hem sinemacıya hem de sinemaya katılan değeri ifade etmektedir. İstanbul Film Festivali ve MUBI platformu katılımcılarına ve kullanıcılarına özel seçtiği filmlerde onların estetik algılarına hitap etmektedir.

Abbas Bozkurt söylemlerinde, platformun on milyonu aşkın abonesi ile sinema endüstrisi içerisinde ciddi bir dolaşıma aracı olduğunu, son alınan kararlarla film yapımcılarını film yapmaya teşvik ettiğini, estetik unsurların yer aldığı filmler göstererek seyircinin sinemaya dair estetik algısını belirlemede önemli rol oynadığını ifade etmektedir (KK-1).

Auteur Yönetmen Filmleri Seçkisi

Film festivallerinde auteur yönetmenlerin çekmiş olduğu filmlere ayrıca bir bölüm ayırmaktadır. İstanbul Film Festivali 2019 yılında, Stanley Kubrick'i ölümünün 2. yılında anmak üzere hazırladığı özel bölümde, yönetmenin filmlerinden oluşan bir seçki sunmuştur. Bölümde Kubrick'in, *Korku Ve Arzu (1953)*, *Katilin Busesi (1955)*, *Son Darbe (1956)*, *Zafer Yolları (1957)*, *Spartacus (1960)*, *Lolita (1962)*, *Dr. Strangelove (1964)*, *2001: Uzay Yolu Macerası (1968)*, *Otomatik Portakal (1971)*, *Barry Lyndon (1975)*, *Cinnet (1980)*, *Full Metal Jacket (1987)*, *Gözleri Tamamen Kapalı (1999)* filmleri gösterilmiştir (İstanbul Film Festivali, 2019).

MUBI de İstanbul Film Festivali'nde olduğu gibi auteur yönetmenlerin filmlerinden oluşan seçkiler sunmaktadır. Platform 2023 Şubat ayında Kaosun Saltanatı: Lars Von Trier başlığı altında yönetmenin *Avrupa (1991)*, *Suç Unsuru (1984)*, *Salgın (1987)* filmlerini bir seçki olarak gösterime sunmuştur (URL-24).

Wong Kar Wai sinemasından dört filmlik bir seçki platformda ayrı bir bölüm olarak sunulmaktadır. *Aşk Zamanı (2000)*, *Chung King Ekspresi (1994)*, *Düşkün Melekler (1995)*, *Mutlu Beraberlik (1997)* bu seçkide yer alan filmlerdir (URL-25). Platform başka birçok auteur yönetmen filmleri seçkisi sunmanın yanı sıra yeni auteur'lerin filmlerini 'Yeni Auteur'ler' başlıklı ayrı bir bölümde göstermektedir (URL-26). Abbas Bozkurt, platformda auteur yönetmenlerin özel seçkilerinin gösterimlerine önem verdiklerine vurgu yapmaktadır (KK-1).

Sansür

Film festivallerinin en çok tartışılan konularından biri de sansür meselesidir. Sansür daha çok sinema ve basın eserleri için kullanılmakta, ifade ve fikir özgürlüğüne müdahale olarak algılanmaktadır. Türkiye'de sinema filmleri ve film festivalleri üzerindeki sansür politikaları hemen hemen her dönem etkisini sürdürmüştür. Uluslararası anlaşmalar gereği uluslararası filmlere pek karışılmazken, yerli yapımlarda zaman zaman bunun tam tersi yaşanabilmektedir. Dünyada çok bilinen film festivallerinde ise sansür uygulanmamaktadır. Genel olarak film festivalleri genelinde sansürün uygulanmadığı, Türkiye'de ise kısmen uygulandığı söylenebilir. Fakat Türkiye'de festivallere bakış açısı prensipte sansür uygulaması olmamasına rağmen pratikte eser işletme belgesi zorunluluğu bir sansür aracı olarak görülmektedir. Bakanlığın eser işletmesi vermediği filmlerin festivallerde gösterilmesi mümkün değildir (Yetkiner, 2018: 1616-1618).

2023 İstanbul Film Festivali'nde gösterilen Julia Murat'ın yönetmenliğini yaptığı 34. Madde (2022) filmi, cesur sahnelerine rağmen

film listesindeki yerini alırken, toksik erkekliğin yayılmasına karşı durarak, eşitlikçi ve daha güzel bir dünyanın özlemi ile şiddet dolu bir dünyanın varoluşsal çatışmalarını merkeze alarak, sadece erotizmi göstermek adına yapılan basit filmler gibi olmadığını ispatlamaktadır (URL-27).

Mubi platformunda sansür olmadığına dair son dönem örneklerden biri olarak François Ozon' un yönettiği *Tutku Oyunu (2017)* gösterilebilir. Müze çalışanı olan Chloé' nin yaşadığı sorunlardan dolayı cinselliğe ket vurmasını anlatan film ikiz kardeş psikolojisine cüretkâr bir yaklaşımda bulunmaktadır. Filmde derinlemesine ele alınan konunun işleniş biçimi sansürlenmemiş olan cüretkâr sahnelerin asıl anlatılmak istenen şey olmadığını da göstermektedir (URL-28).

Konuya MUBI kurucusu Efe Çakarel'in söylemi üzerinden baktığımızda Çakarel, tamamen eğlendirmeye dayalı, iyi sinema olduğunu hissetmedikleri filmleri yayınlamadıklarını söylemektedir (URL-29). MUBI platformu günümüzde, insan ilişkilerini konu alan aşk filmleri, kadını konu alan, şiddet içeren ve politik göndermeler yapan filmler de dâhil olmak üzere gösterdiği filmlere sansür uygulamamaktadır. Bu yönüyle platform birçok tartışmaya da yeni kapılar açmaktadır.

Abbas Bozkurt da bilgileri doğrular nitelikte bir cevapla MUBI platformunda gösterilen filmlere sansür uygulamadıklarını söylemektedir (KK-1).

Seçki Jürisi

İstanbul Film Festivali'nin her organizasyonunda filmlerin seçimini gerçekleştiren ve her yıl değişen seçki jürisi bulunmaktadır. 41. İstanbul Film Festivali'nde yönetmen, senarist Onur Ünlü, oyuncu Demet Evgar, görüntü yönetmeni Barış Özbiçer, sanatçı ve eğitmen İnci Eviner ve yapımcı Marsel Kalvo gibi isimler görev yapmıştır. Her yıl düzenlenen festivalde seçki jürileri değişmektedir. Festivalde Mayınlı Bölge: Folk Horror bölümündeki filmler bir seçki jürisi tarafından gerçekleştirilmiştir (URL-30).

Görsel 7: İstanbul Film Festivali seçkisi - (URL-30).

MUBI platformunu aynı başlık altında inceleyecek olursak; Cem Altınsaray platformda sadece Türkiye'ye seçki hazırlamak için içerik direktörleriyle birlikte binlerce film arasından ayda 30 adet filmi seçtiklerini söylemektedir. Kendi seyircisine ulaşması amacıyla bu filmlerden bir

tanmasını bile gelişigüzel seçmediklerini söyleyen Altınsaray, bu iş için uzun mesailer harcadıklarını ifade etmektedir (URL-4).

MUBI'nin film seçim ekibi New York ve Paris'te çalışmaktadır. Bu seçimde nitelikten çok nicelik ön plana çıkmaktadır. Film seçiminde önyargısız davrandıklarını ifade eden Çakarel filmlerin; yeni, klasik, mainstream ya da soyut, adı hiç duyulmamış yetenekler ya da işin ustalarının elinden geçmiş olduklarını söylemektedir. Çakarel, ertesı gün filminin ne olacağını takım içerisinde devamlı tartıştıklarını söylemektedir (URL-5).

MUBI'nin ilk olarak her gün bir film sloganıyla çıktığını söyleyen Bozkurt ise, platformun temelini kürasyona dayandığını ifade etmektedir. Film festivallerinde nasıl ki küratörler varsa, MUBI'de de küratörler bulunmaktadır. Filmler, diğer dijital platformlardaki gibi oyuncunun büyüklüğü ya da bütçe hacmi üzerinden değil, MUBI bünyesindeki küratörlerin oluşturduğu seçkiler üzerinden belirlenmektedir (KK-1).

Altındaki tabloda çalışmadan elde edilen söylemlerdeki ve kaynaklardaki verilerin sonuçlarının bir özeti bulunmaktadır. Tabloda yüz yüze festivaller ve MUBI dijital platformunun genel özellikleri ortaya koyulmaktadır.

Genel Özellikler	Yüz Yüze Film Festivalleri	MUBI Dijital Film Platformu
Film Türü	Sanatsal	Sanatsal
Hedef Kitle	Sinefiller	Sinefiller
Filmin Gösterim Süresi	Sınırlı	Sınırlı
İzleyicinin Yorum Yapabilmesi	Evet	Kısmen
Filme Oy Verme	Evet	Evet
Tematik Festival Konsepti	Evet	Evet
Sinemacılarla Söyleşi	Evet	Kısmen
Tanıtıcı Katalog	Evet	Evet
Kültürel Kimliklere Yer Vermesi	Evet	Evet
Sinema Sanatına Değer Katma	Evet	Evet
Sinemacıları Yapıma Teşvik Etme	Evet	Evet
Estetik Algıyı Yönlendirme	Evet	Evet
Auteur Yönetmen Filmleri Seçkisi	Evet	Evet
Seçki Jürisi	Evet	Evet
Sansür	Hayır	Hayır

Şekil 1. Yüz Yüze Sanatsal Film Festivalleri ve MUBI Genel Özellikleri
İstanbul Film Festivali ve (KK-1).

Sonuç ve Öneriler

Yüzyılı aşan izleyici sinema izleme kültürü günümüzde istediğini filmi, istediğini zaman, istediğini yerde izleyebileceğini bir forma dönüşmüştür. Dijital film platformları içerisinde ana akım filmlere yer veren Netflix gibi

platformların yanı sıra film festivalleri formunda şekillenen ve sanatsal filmler yayınlayan MUBI gibi platformlar da bulunmaktadır.

İdeolojik olarak ortaya çıkmış olan Film Festivalleri kıta Avrupa'sından başlayarak zamanla tüm dünyaya yayılmıştır. Sanat, kültür, bilim, ekonomik faaliyet, belli bir tema üzere düzenlenen bu festivallerin formuna benzer bir şekilde MUBI platformu yayınladığı filmlerin kültürel çeşitliliğinden dolayı bu çeşitliliğe önem veren ve sinefil denilen bir izleyici kitlesi tarafından takip edilmektedir. Bu kitle de kendi içinde bir kültürel kimliğin parçası haline gelmiştir.

MUBI dijital platformu; art house, gerçekçi, deneysel, toplumsal gerçekçi filmler yayınlamakta ve bu filmler genellikle festivallerde gösterime girmiş filmler olmakla birlikte İstanbul Film Festivali örneğinde sanatsal filmler gösteren film festivalleri de aynı türde filmler göstermektedir. MUBI platformunda bu filmleri İstanbul Film Festivali'nde olduğu gibi alanında uzman seçki jürisi seçmektedir.

İstanbul Film Festivali örneğindeki yüz yüze film festivallerinde ve MUBI dijital film platformunda auteur yönetmenlere ayrı bir bölüm ayrılmıştır. Bu bölümde auteur yönetmenlerin filmleri bir seçki halinde gösterime sunulmaktadır.

MUBI İstanbul Film Festivali örneğindeki yüz yüze film festivalleriyle benzer tematik etkinlikler düzenlemektedir. Bu temalar; mimari, moda veya kadın kimliği üzerine olabilmektedir. Tematik bölümlerin film seçkisini İstanbul Film Festivali'nde olduğu gibi küratörler ve editörler yapmaktadır.

MUBI dijital film platformunda yüz yüze film festivallerindeki gibi film öncesinde sinema sanatçıları ile izleyicinin buluştukları söyleşiler düzenlemektedir. Yüz yüze film festivallerinde de film öncesinde ya da sonrasında seyirci ile sinema sanatçıları söyleşi yapmak üzere bir araya gelebilmektedir.

İzleyiciler MUBI üzerinden filmler için oy kullanabilmekte, MUBI'nin bu özelliği yüz yüze ödül bölümünde jürinin ya da izleyicinin oylarıyla ödül alacak filmlerin seçildiği yüz yüze film festivallerinde de bulunmaktadır. Film festivallerinde gösterime giren, ödül alan ve çok beğenilen filmler diğer film festivallerinde daha fazla gösterim şansına sahip olmaktadır. MUBI'de de geçmiş dönemler dikkate alındığında daha çok oy alan filmlere ayrıca gösterim şansı tanınmaktadır.

İstanbul Film Festivali'nin katalog örneğinde olduğu gibi MUBI de kendi tarzında hem dijital hem de basılı olarak Notebook ismiyle katalog benzeri bir yayın çıkarmaktadır. Notebook sinema dünyası, filmler, yönetmenler hakkında yazıların olduğu bir bilgilendirme kataloğudur.

Film festivallerinin seyir alanlarının dijital forma uyum sağlamasına sinefiller de hızlı bir şekilde ayak uydurmuştur. Dijital platformlarda birçok filme hızlı bir şekilde ulaşarak milyonlarca sinefille bir arada olunması

beraberinde sinefillerin sadece eleştirmek değil eleştiriyi kazanma düşüncesiyle yorum yapmasına, internette keşfedilmemiş fikirlere ulaşılmasına, yeni neslin sinefil dünyasına hızlı bir giriş yapabilmesine de sebep olmaktadır ki, bu sonuçlar aynı zamanda MUBI tarzı platformların içerik ve teknik anlamda kategorik bir yaklaşımla türünü ve çizgisini belirlemesinin sonuçlarıdır.

MUBI bir dijital film platformu olarak kendisini sanatsal sinema alanında konumlandırmış, içerik yapılandırmasını bu doğrultuda geliştirmiştir. Bu filmler sanatsal estetik kaygılar içermekle birlikte toplumsal ve kültürel özelliklere de sahip olabilmektedir. İstanbul Film Festivali gibi sanatsal içerikli film festivallerinde de filmlerin sinematografik özelliklerinde estetik olgular yer almakta ve toplumu ilgilendiren konuların ön plana çıktığı gözlemlenmektedir.

İstanbul Film Festivali gibi festivaller dünya çapındaki dolaşım ve tanıtım yetenekleriyle büyük bir ekonomik potansiyele sahiptir. Bu potansiyel sinema sektöründe çalışan özellikle yapımçı ve yönetmeni film çekmeye teşvik etmektedir. MUBI platformu da kurulduğu dönemden bu yana uluslararası bir dijital film platformu olarak sinemacılar için çok cazip bir alana dönüşmüştür.

MUBI kullanıcıları filmler ve yönetmenler hakkında bilgiler içeren Notebook kataloğuna sahip olabilmektedir.

Yüz yüze film festivalleri de film seyretme aktivitesi sebebiyle izleyicinin bir araya geldiği etkinliklerdir. Film gösterimlerinin dijital dünyaya girmesiyle film festivali formundaki MUBI dijital film platformu özellikleri sayesinde takipçilerine ve sinefillere dijital kamusal alan oluşturmuştur.

İstanbul Film Festivali örneğinde yüz yüze olarak gerçekleşen film festivalleriyle MUBI dijital film platformunun; küratörler tarafından seçilmiş sanatsal, deneysel, yeni bir şeyler anlatmaya çalışan, arthouse, auteur, gerçekçi, toplumsal tarzda filmlerden oluşması, ağırlıklı sinefiller tarafından takip ediliyor olması, filmlerin belli bir gösterim süresinin olması, izleyicilerin birbirleriyle filmleri tartışabilmesi, yorumlayabilmesi, filmlere oy-ödül- verilmesi, tematik bir konseptine sahip olabilmesi, filmleri tanıtan bir kataloğa sahip olması, kültürel kimliklere yer veren filmler göstermesi, ekonomik bir yapının parçası olarak bizzat sinemacıları film yapmaya teşvik etmesi, sinema sanatına değer katması, gösterimlerde filmin yönetmen, yapımçı, oyuncularıyla söyleşi yapılabilmesi, auteur yönetmenlere ait filmlerden oluşan seçkilere yer vermesi, seçki jürisine sahip olması, filmlerin genellikle sansürsüz olması gibi ortak genel özellikleri bulunmaktadır. Buradan hareketle, MUBI dijital film platformunun, yüz yüze film festivallerinin dijital platforma uyarlanmış bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

Yazılı Kaynaklar

- Akyıldız, S.G. - Akyıldız Y. (2021). Covid 19 Pandemisinde alternatif film yapım yöntemleri seni buldum ya örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 117, 153-172.
- Alyanak, Z. B. (2014). Etnografi ve çevrimiçi etnografi. *Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem Ve Teknikleri*. (ed.: M. Binark), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Atalay, G. E. (2018). Dijital çağda Marshall McLuhan'ı yeniden düşünmek: Bir uzantı ve ampütasyon olarak yeni medya teknolojileri. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4(6), 27-48.
- Aytekin, M. (2020). Covid-19 sonrası Türk sinema endüstrisi üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 15(5), 69-93.
- Büker, N. (2013). Televizyon teknolojisi ve yeni medya. *Yeni Medya Üzerine*, (ed.: M. Demir), Konya: Literatürk.
- Castells, M. (2013). *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum ve kültür. Ağ toplumunun yükselişi*. (çev.: E. Kılıç), İstanbul: Bilgi İletişim Grubu Yayıncılık Müzik Yapım Ve Haber Ajansı Ltd. Şti.
- Cinoğlu, M. F. (2018). Festival ideolojisi ve ekonomisi, *TRTAKADEMİ*, 3(5), 454-459.
- Collier, S. (August, 2013). *Cinephilia and online communities, [A thesis presented to the academic faculty]. Technology and culture in the school of literature, media and communication*. Georgia: Georgia Enstitue of Technology.
- Çelik, H. & Ekşi. H. (2008). Söylem analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27, 99-117.
- Elmas, H. (2019). *Film festivallerinin kısa film yapımına etkisi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Erkılıç. H. vd. (2021). Covid 19 pandemisi ve sinema sektöründe kriz: Yapısal sorunlarla yüzleşme fırsatı. *Connectist İstanbul University Journal Of Communication Sciences*, 60, 91-125.
- Gülнар, B. & Balcı, Ş. (2011). *Yeni medya ve kültürleşen toplum*. Konya: Literatürk.
- Güraras, M. (2022). *Dijital çağda izleyiciliğin değişimi ve dönüşümü: The Irishman örneği*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kurt, Ş. (2018). Sinema izleme kültürü ve toplumsal gelişimi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(4), 23-38.
- Manovich, L. (2014). Html'den Borges'e yeni medya. (çev.: S. K. Bozkurt), *Yeni Medyaya eleştirel Yaklaşımlar*, (ed.: M. Çakır), İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Taş, B. (2013). Film festivalleri: Kentler, izleyiciler ve endüstri. *İdealKent Dergisi*, 4(10), 72-85.
- Toptaş, S. - Yazıcı, F. (2022). Sosyal medya kullanıcılarının dijital yayıncılık platformu ve içerik seçimi tercihlerine yönelik bir araştırma: Aksaray Üniversitesi örneği. *Bayterek Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 120-138.
- Uğurlu, H. - Uğurlu, E. G. (2011). Uluslararası Eskişehir Film Festivali izleyici araştırması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 259-276.

- Uğurlu, E. G. – Aşkan, H. (2018). Türkiye'deki uluslararası film festivalleri ve Uluslararası Eskişehir Film Festivali izleyici araştırması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 81-98
- Yetkiner, B. (2018). Türkiye'de film festivallerinin dönüşen yapısı. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1596-1625.
- Zengin, F. (2022). Dijital akış platformlarının “yıkıcı” etkisi: Sinemanın geleceğine dair güncel tartışmalar ve bir değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 47, 194-210.

Elektronik Kaynaklar

- URL-1: Akbaş, Y. (2021). Dijital içerik platformu mubi. <https://www.donanimhaber.com/dijital-icerik-platformu-mubi-yarin-24-saat-boyunca-ucretsiz--130074> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-2: İKSV. (2023). <https://film.iksv.org/tr> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-3: MUBI. Altın Palmiyeler, Aslanlar ve Ayılar. <https://mubi.com/tr/tr/collections/award-winners> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-4: Kaki, B. (2020). Sinemayı bir yaşam biçimi olarak gören platform: MUBI. <https://www.artfulliving.com.tr/kultur-ve-yasam/sinemayi-bir-yasam-bicimi-olarak-goren-platform-mubi-i-20971> (Erişim: Mayıs 2021).
- URL-5: Ayan, N. (2012). Türkiye'de hizmete başlayan MUBI'ye Facebook ve Sony dopingi. <https://webrazzi.com/2012/04/20/cakarel-mubi-facebook-sony/> (Erişim: Ağustos 2021).
- URL-6: Bebek. (2023). İstanbul Kültür Sanat Vakfı. <https://film.iksv.org/tr/kirkikinci-istanbul-film-festivali-2023/bebek> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-7: İKSV. (2023). Bölümler. <https://film.iksv.org/tr/bolumler> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-8: MUBI. (2010). <https://mubi.com/tr/tr/films/battleship-potemkin> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-9: İKSV. (2022). Tarihçe. <https://film.iksv.org/tr/festival-hakkinda/tarihce-2> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-10: MUBI. (2023). Şimdi gösterimde. <https://mubi.com/tr/tr/showing> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-11: Altuntaş, M. (2023). Festivalde 1 hafta. <https://www.youtube.com/watch?v=hR1CaEAAAu&t=348s> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-12: MUBI. (2023). Parazit filmi. <https://mubi.com/tr/tr/films/parasite-2018> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-13: İKSV. (2010). Festival ödülleri. <https://film.iksv.org/tr/festival-odulleri/29-uluslararası-istanbul-film-festivali> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-14: MUBI. (2023). <https://mubi.com/tr/tr/films/ali> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-15: İstanbul Film Festivali. (2020). Tematik festival konsepti <https://film.iksv.org/tr/haberler/39-istanbul-film-festivali-esit-bir-hayat-aralik-seckisi-2020-ve-veda> ediyor#:~:text=Y%C3%BCKsek%20Katk%C4%B1da%20Bulunan%20Tema%20Sponsoru,%3E%3E (Erişim: Ekim 2023).

- URL-16: İstanbul Film Festivali. (2023). Sinema konuşmaları. <https://film.iksv.org/tr/diger-etkinlikler/sinema-konusmalari> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-17: Youtube. (2022). İki şafak arasında on-line gala. https://www.youtube.com/watch?v=B_vNWK_Owt4 (Erişim: Ekim 2023).
- URL-18: İstanbul Film Festivali. (2020). 39. İstanbul Film Festivali 'Eşit Bir Hayat: Aralık Seçkisi İle 2020'ye Veda Ediyor. <https://film.iksv.org/tr/haberler/39-istanbul-film-festivali-esit-bir-hayat-aralik-seckisi-2020-ye-veda-ediyor#:~:text=Y%C3%BCksek%20Katk%C4%B1da%20Bulunan%20Tema%20Sponsoru,%3E%3E> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-19: mubi.com (2023). Notebook. <https://mubi.com/tr/notebook> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-20: İstanbul Film Festivali (2019). https://catalogues.iksv.org/film_katalog_2019_low_res.pdf (Erişim: Kasım 2023).
- URL-21: MUBI. (2023). Filmler https://mubi.com/tr/films?sort=popularity_quality_score&page=3 (Erişim: Kasım 2023).
- URL-22: MUBI. (2023). İlk filmler. <https://mubi.com/tr/tr/collections/debuts> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-23: Sinemalar.com (2022). Mubi'nin katkılarıyla sevmek zamanı restore edildi. <https://www.sinemalar.com/haber/9311/mubin-in-katkilari-yla-sevmek-zamani-restore-edildi> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-24: MUBI. (2023). Kaosun saltanatı: Lars Von Trier filmleri. <https://mubi.com/tr/tr/collections/lars-von-trier-focus> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-25: MUBI. (2023). Aşk. Wong Kar Wai sineması. <https://mubi.com/tr/tr/collections/wkw> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-26: MUBI. (2023). Yeni auteur'ler <https://mubi.com/tr/tr/collections/the-new-auteurs> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-27: İKSV. (2022). 34. Madde. <https://film.iksv.org/tr/kirkikinci-istanbul-film-festivali-2023/34-madde> (Erişim: Kasım 2023).
- URL-28: MUBI. (2023). Tutku oyunu. <https://mubi.com/tr/tr/films/l-amant-double> (Erişim: Ekim 2023).
- URL-29: Şahin, Y. E. (2012). İzleyeceğiniz filme biz karar veriyoruz. <https://www.milliyet.com.tr/cumartesi/izleyeceginiz-filme-biz-karar-veriyoruz-1610911> (Erişim: Nisan 2021).
- URL-30: İKSV. (2020). 39. İstanbul Film Festivali: Eşit bir hayat aralık seçkisi 2020'ye veda ediyor. <https://film.iksv.org/tr/haberler/39-istanbul-film-festivali-esit-bir-hayat-aralik-seckisi-2020-ye-veda-ediyor> (Erişim: Kasım 2023).

Sözlü Kaynaklar

- KK-1: Abbas Bozkurt, İstanbul 1984, Yüksek Lisans Mezunu, MUBI direktörü. Kayıt Şekli: Google Meet üzerinden kayıt edilen ses ve mail yoluyla soru-cevap (Görüşme: 18 Mayıs 2023).

“İyi Yayın Üzerine Kılavuzlar ve Yayın Etiği Komitesi'nin (COPE) Davranış Kuralları” çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir. / The following statements are included within the framework of "Guidelines on Good Publication and the Code of Conduct of the Publication Ethics Committee (COPE)":

Etik Kurul Belgesi/Ethics Committee Approval: İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu Tarih: 29.03.2023, Sayı: 82538 / İstanbul Aydın University Ethics Commission Date: 29.03.2023, Number: 82538.

Destek ve Teşekkür/Support and Acknowledgmeny: Katkılarından dolayı MUBİ Editörü Sayın Abbas Bozkurt'a teşekkür ederim. / I would like to thank MUBİ Editor Mr. Abbas Bozkurt for his contribution.

Çıkar Çatışması Beyanı/Declaration of Conflicting Interests: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur. / There is no potential conflict of interest for the authors regarding the research, authorship or publication of this article.